

בלבבי משכן אבנה

שאל לבבי

שאלות ותשובות

ואתחנן תשפ"ב

[254]

מהארכיון

- א.....שאלות כלליות - בירור האמת, שירה, שמחה, עדתיות,
- ד.....תיקון לחוסר אהבה מימי הילדות המשליך לדאגות ופחדים
- ה.....עצה לאחד שלומד ומתבודד ועדיין לא מצליח להשתנות
- ו.....לימוד לעילוי כל נשמות ישראל

שאלות כלליות - בירור האמת, שירה, שמחה, עדתיות,

א. איתא בברכות (נח.) הרואה שישים ריבוא מברך חכם הרזים, ופרשו (מהרש"א, מהר"ם אלשיך [במדבר א,א. כו,נא] ורבי אברהם אזולאי [חסד לאברהם מעין ב סוף נהר יח]) שיש לכל דבר בפשט שישים ריבוא פירושים. כיצד מתיישב הדבר עם הא דשיבעים פנים לתורה?

כיצד ניתן לזהות מה בתוך הדעות, ומה הפירוש ה-71 (כמובן דבר שאין בו פסק הלכה). וכן מדוע זה הופך את הדבר לאמת ואת התורה לדבר כולל, כולם יכולים לאמר דבר והיפוכו ולאמר שזו האמת לפי שהיא כוללת והאמת מורכבת. וכיצד ניתן לראות את הדברים כמשלימים ולא כסותרים.

ב. מדוע אומרים שאין אמת אחת וכל אחד רואה לפי חלקו, לכאוף כל דבר ניתן לברר ע"י קושיא ותירוץ, וחזינן שכאשר מתקיים דיון מעמיק אחד הצדדים בסוף שותק ואין לו מה להשיב. כיצד ייתכן שזה אמת שלי וזה אמת שלו, ושניהם אמת? אני מתקשה לקבל את הדברים אם אפשר הסבר שיישב ומקצת מקורות לדבר.

ג. מה צריך להיות היחס שלי לדעה שאני שומע ויש לי קושיא עליה? מתי לומר שזה חלקו וגם זה אמת למרות הקושיא, ומתי לומר שלדעתי אין מקום לדעתו מחמת הקושיא. הן ביחס לדעתו כחלק מהאמת בצורה אובייקטיבית, ומה היחס שלי לדעתו בצורה סובייקטיבית, האם זה שאני לא מסכים אני צריך כביכול לומר שלדעתי הוא טועה, כי דעתי אינה כן ואני שלם בדעתי, וזו דעתי (וה"ה ביחסו לדעתי) או שעלי לומר שהאמת שלי היא אמת שלי, והאמת שלו היא שלו?

ומה כאשר יש לי קושיא על מאמר או פירוש של הרב שלי שנתן לי עליה תשובה אך היא לא נראית לי כלל, או לא נראית ליה כוונת הכתוב. ומה כאשר אין לי קושיא ספציפית עם מקורות, אבל כל הדברים [בעיקר בדברי סוד וחסידות] נראים לי כרחוקים מהפשט ואינם מתיישבים בליבי? וכיצד עלי לנהוג כשהדברים נוגעים לעבודת ה' המעשית, האם עלי לפעול כפי שנראה בשכלי [כפי שידוע בשם ר' חיים שחלק על רבו כי היה מחויב לשכלו], או שעלי לסמוך על רבי באמונת חכמים. האם יש חילוק בין צורבא מרבנן שידוע לשאת ולתת אך לא הגיע להוראה, ומה הדין בהגיע להוראה.

ובאותו עניין, ידועה מחלוקת הפוסקים לגבי אדם מעדה שנוהגת לא לברך ברכה מסוימת ששומע אדם מהעדה השנייה שמברך כשיטת רבני עדתו. כגון לגבי ברכת הלל בר"ח שהרב עובדיה זצ"ל ועוד אמרו לספרדים לא לענות אמן אחר יוצאי אשכנז, והיו שחלקו עליו (הן ספרדים והן אשכנזים). לכאורה הדבר נעשה על דרך הפשט וכמשא ומתן הלכתי, אך האם הדבר קשור בהנ"ל, וא"כ כיצד יתיישבו השיטות השונות בנידון?

ד. מה הקריטריון לאמת, לפי מה ניתן לבחון דעה, שיטה, ולדעת אם היא אמיתית או לא? הן בצורה שכל אנושי והן בצורת שכל אלוקי. מה גבולו של שכל האדם (מה שמכונה אצל הפילוסופים "תורת ההכרה", גבולות השכל, כיצד ניתן לבסס ידיעה וכו')?

ה. מה היחס לכל הרפואות שהובאו בש"ס שלכאורה אינם נכונים ע"פ רופאי זמנינו? ראשית האם אכן בעצם הרפואות יש לילך בתר רופאי זמנינו, ושנית האם יש להם משמעות פשוטה (לא סוד) והבנה פשוטה, ואם לא - האם יש מצוות ת"ת בקריאתם בלא הבנת הסוד והעומק מחמת שזה נקבע בש"ס. או שמא אין בהם אלא סודות ורמזים (והאם כשחז"ל כתבו אותם התכוונו רק לרמזים או שנתכוונו גם להוראה הרפואית שבהם [וא"כ - מדוע חז"ל ראו צורך לכותבם בש"ס - שמא אין עליהם כך אלא לאמר לנו ללכת לרופא אשר בימך], כההיא דאמר ליה השתא שמלמד אותך רפואה כל שכן דזיל לגביה. והאם השתא שנתנו בהם רמזים זה עיקר משמעותם או שכך דרשו עליהם מעין ווארט ורמז בעלמא)

ו. האם יש עניין שלא לשמוע את שיריו ונגינותיו של הרב קרליבך מחמת השמועות שקירב בצורות מסוימות (אם הן נכונות ויש להאמין או לפחות לחוש מיבעי), הן כשהוא שר והן לשיר את נגינותיו. והאם צריך לקוראו "רב"?

ז. ישנם רבים וטובים שאומרים דברי התעוררות, מקרבים את הלב ואומרים ד"ת עמוקים מאוד באמונה ומחשבה, מפרשים דברי רבותינו לעומקם וכו'. כמובן יראי שמיים. אך לא שימשו, היינו לא נשאו ונתנו בצורתא דשמעתא בעולם ההלכה והעיון. האם ניתן לקבל מהם דברי מחשבה ורוחניות? לצערי אני קצת מזלזל.

ח. מה הצורה הפנימית בה יש לפעול בשירת הנשמה (כגון התוועדות שקטה או קבלת שבת), ומה היחס בין שירת הנשמה לבין כוונת המילים, אני חש שלרוב אני כביכול שר עם השכל. האם כביכול להפסיק לחשוב? מה לא לעשות ומה כן? ומעניין לעניין - בשמחת פורים וכד' בה קופצים ומפזמים לקולות שירי פורים השמחים - כיצד ניתן שהדבר יעשה בשמחה פנימית, כאשר כאן הדברים פחות שקטים ורגועים, יותר קשה גם לשמוח, גם לקפוץ, גם לכוון, וגם להופיע את הנשמה.

ט. וכיוון דאירינן בה - שאלה קצת כללית ואני בטוח שניתנו שיעורים (שמעתי גם), אך בצורה קצרה למעשה, כיצד ניתן לקבל קדושת חגים לא רק בצורה מושכלת. כמובן לאחר לימוד ענייני החג, אני תמיד שואל ומברר על מה שמחים ועל מה חגים אך הדברים נשארים רחוקים.

י. סליחה על החלוקה בין העדות השונות, אך השאלה ממש מנסרת בליבי והלוואי שהייתי יודע כיצד למנוע זאת. אני ספרדי וב"ה זכיתי להיכנס בלימוד העיון והחקירות, מעת כניסתי לישיבה התחלתי לחיות באורח חיים אשכנזי, הדבר בא לידי ביטוי בחברים איתם אני נהנה, הישיבות עליהן אני שומע ומתעניין, צורת הלימוד (שכמעט כל הספרים שנכתבו בדרך לימוד זו הם רבותינו האשכנזים), שירי שבת ועוד. בהתחלה בכלל לא שמתי לב ולא עניין אותי כ"כ החלוקה בין העדות,

למדתי ועבדתי את ה' כל תקופה בחיי לפי הצורה שה' כיוון אותי בה, אך עם הזמן גם במחשבה עצמית, וגם עם בדיחות של חברים וכו' הדבר התחיל לנסר במוחי ולהטריד את מנוחתי, להרגיש קצת נחיתות (מה גם שיש שיח כזה בכמה מקומות), שאני כביכול עוזב את דרך הלימוד ואת רבותינו הספרדים עליהם גדלתי ולומד בצורה שונה והכול שונה, ובעצם לגלות שגם מבחינת הלומדים והעובדים כל אחד ממשיך כמסורת אבותיו ואני כביכול עוזב את מסורת אבותי (בנוסח התפילה ופסיקת ההלכה אני ממשיך כמנהג אבותי ורבותי, לא שיניתי) ונכנס למקום שאני מרגיש שונה וכו'. מובן לי שהדברים לא נכונים, ושזה בכלל לא נושא מה יותר ומה פחות, שכל אחד צריך ללמוד כנטיית ליבו וכו' וכו', בהתחלה ניסיתי להתעלם ולהמשיך בתמימות, אך הדברים לא עוזבים אותי.

יא. בכמה משאלות קודמות ששאלתי הרב ענה שעלי לחפש את חלקי בתורה, כיצד הדבר ניתן למעשה, איך למצוא את חלקי ואיך לדעת שזה חלקי? גם הרב כתב שאני מסתכל על דברים מבחוץ ולא מתוך חיבור ולכן יש לי שאלות רבות, כיצד ניתן "להיכנס לבפנים", להתחבר לדברים? סליחה על האורך. תודה רבה לכבוד תורתו שמזכה אותנו ומדריך אותנו בדברים מרוממים ובהירים בכל הנצרך לחיי רוחנו.

תשובה:

- א. השבעים פנים הם שורש, וששים ריבוא ענפים של התפרטות. ולפיכך נצרך בירור ותפיסה של שורשים מול ענפים לראות כל דבר במבט של שורש וענף, וכך לאט לאט מבורר בתוכו מה השורש ומה הענפים בכל ענין וענין.
- כל סתירה היא השלמה. במבט חיצון סתירה מלשון בונה וסותר. ובמבט פנימי יושב בסתר, ששם הכל מאוחד.
- ב. אמרו על בית שמאי ובית הלל, אלו ואלו דברי אלקים חיים. ואמרו בריש חגיגה, כפטיש יפוצץ סלע ושכולם רועה אחד אמרן.
- כאשר צד אחד שותק, או שבאופן זה הוא טעה, או שלא זכה להגיע לחלקו.
- ג. בתחילת דרכו של אדם אין בכוחו לשלול שום דעה כמעט של צורבא מרבנן אחר. ככל שגדל יותר, עליו למצוא בכל דעה היכן "ניצוץ" האמת שבה, ולהגבילה למקום הראוי לה. כל זמן שלא עמד על ניצוץ האמת שבה, אינו יכול להגבילה למקום הראוי לה, וק"ו שלא יכול לשוללה.
- יש להבין, לעולם אין לשלול דעה, אלא להגבילה למקומה הראוי לה.
- זאת ועוד. כאשר האדם עוסק בעניינים שאינו יודעם כראוי, כגון חסידות וסוד, אין לו כלל כלי ביקורת לבחון את הדברים, ועליו לשומרם בזכרונו לעת מצוא שיוכל להתבונן ולדון בהם.
- מתחלה עליו לשאול את רבו רבות. וככל שגדל יותר עומד על דעת עצמו ומברר יותר ויותר את הדברים לבדו. ורק כאשר מסתפק שואל. ככל שדעתו רחבה יותר, כן מכריע יותר בעצמו. ככל שדעתו מצומצמת יותר, שואל יותר.

בדברים הנוגעים להלכה לאחרים אין להורות אא"כ נסמך להוראה.

ד. נצרך ידע רב באותו ענין ושכל ישר ונקי. וזהו בשכל אנושי. בשכל אלוקי, מכיר הדברים בשורשם.

ה. דברי רפואה שבש"ס יש בהם מצות ת"ת, פעמים נכתבו על דרך הפשט, ופעמים על דרך רמז וסוד. ולכך אי אפשר להשתמש עמהם לפי דעת כל אדם, ונצרך הכרעת חכם. זאת ועוד שנשתנו הטבעים.

ו. כן.

ז. ניתן לקבל ניצוצי מחשבה, אולם לא בנין מחשבתי ומהלך.

ח. שירה מהמקום השקט והעמוק הנגלה לפי ערכו עתה. שירה בלא מילים מופשטת יותר, עם מילים נוטה יותר להרכבה.

שירה של פורים וכדו', שתבקע מהעומק הפנימי המתפרץ ללא גבול.

ט. נצרך למצוא איפה נקודות הארת החג כבר גלויה בנפש, כגון פסח - זריזות, ולהתדבק בה ולהרחיבה.

י. יש להביט על האני כנשמה ולא כגוף. ובה אין עדות אלו כלל, אלא שורשים פנימיים.

יא. יש להתרגל לדבר עם הקב"ה בפשיטות. וכן להשקיט את הנפש, ואת המחשבה, ואת עומק הרצון החיצוני. ולחוש שהינך תלוי בו ית"ש. וכאשר תעשה השקטה זו תתחבר לעצמך, ושם החכמה תנבע מבפנים, מחלקך. לעת עתה ישנם ריבוי רצונות ומחשבות השטות אנה ואנה חיפוש בתר חיפוש.

תיקון לחוסר אהבה מימי הילדות המשליך לדאגות ופחדים

שלום וברכה כבוד הרב שליט"א, תודה רבה על הזמן היקר שלכם שאתה עונה על השאלות, וגם לרבות הספרים הקדושים שאתה מזכה את הרבים.

השאלה שלי אל כבוד הרב, שזה כבר מגיל הינקות היה לי קשה מאוד בחדר ואבי היה צועק עלי בכל מיני לשונות וביזה אותי בכל מיני כינויים מרוב כעסו וגם כמה מלמדים וילדי הכתה, ועד היום אני לא מבין מה פשעי ומה חטאתי כי בעצם הייתי ילד טוב. בעברי ב"ה קריתי מאוד טוב וגם הצרתי למשקפיים, אבל ההורים טענו שאני לא צריך עד שהייתי ילד גדול הלכו לבדוק והרופא עיניים אמר שאני צריך 600 - ! בהבר מצוה שלי התחיל הזמן מאוד קשה שלחו אותי להשיבות ללמוד אבל היה לי מאוד קשה, אף אחד לא אמר לי מילה טובה חיוק או עידוד ואני לא יודע עד היום איך לא קיבלתי משבר או לא עזבתי היידישקייט שלי, עברתי כמה ישיבות עד שנסעתי לא"י ושם אמרו שאני צריך לירד כתה וזה כאב לי מאוד אבל התחלתי להיות בחור עם שאיפות גדולות, היה ישיבה שנתן הרבה ווארימקייט (חום), והיה לי חברים טובים וזה נתן לי כחות ורוח חיים חדש, וב"ה בניתי בית נאמן בישראל ויש לי הרבה נחת מהילדים ומהנכדים, אבל אני מתקשה מאוד עם דברים מסיומים, ואחד מהם הוא הריכוז, אני לומד הרבה ספרים חסידות, ומחשבה וגם גמרא אבל אני לא יכול ללמוד הרבה זמן בריכוז וגם אני קופץ מענין לענין ומספר

לספר, וגם אני לא אוהב ללמוד עם חברותות כי אני פחדתי מאוד מהכישלונות שלי. ועיקר גדול שאני מתקשה זה גם בעבודה, אני אוהב מתמטיקה אבל יש דברים למשל שאחד במשרד אומר לי בעניין חשבון ואני לא מסוגל להבין, ואני מתבייש לשאול עוד הפעם, ואני לא יודע כי כל אחד במשרד מבין ואני לא תופס הדבר, ואני שואל את עצמי מה הבעיה שלי, וזה מפריע לי מאוד, וגם אני עושה טעויות בעבודה, אני מקבל הוראות אבל אני לא זוכר בדיוק ואני מתבלבל, ובעצם יש לי ראש טוב, אני זוכר הרבה דברים והרבה אנשים אומרים לי שאני יכול להיות עשיר, וגם הייתי פעם אצל גרפולוג ואמר לי שיש לי מאד תכונות של בעל עסקים גדול, וגם אמר לי שיש לי מצוקה נפשית (יכול להיות שכל זה ממה שעברתי בשנת הילדות), וגם אני סובל הרבה דאגות ופאניקה אני הולך לישון ומתעורר לפנות בוקר כשאני לא מרגיש טוב...

ב"ה יש לי חבר טוב שעזר לי הרבה למדנו ביחד שער הבטחון חובת הלבבות והוא אמר לי להודות בכל יום להקב"ה על חסדיו, ולא רק על הטובות אלא גם על הקשיים, ואני עושה זאת בכל יום חצי שעה, עשיתי זה כבר יותר מחצי שנה וזה עזר לי הרבה מאוד! אבל אני עוד סובל, לא כמו שהיה ב"ה. מה הרב יכול לעזור לי?

תשובה:

ראוי ללמוד באופן שמסכם כל דבר שלמד בע"פ ובכתב בסיום כל ענין או קטע. סיכום פשוט וקל. בכל פעם שהמחשבה מתערבבת ומתבלבלת, יש לחזור לתחילת הענין ולסכמו, עד המקום שהובן, ומשם להמשיך הלאה. מלבד מה שהינך מודה בכל יום לקב"ה, שהוא מצוין ונפלא, יש להתבונן שהקב"ה עושה עמך חסד זה מתוך "אהבה" שהוא אוהב אותך, ומתוך כך לאט לאט לחוש יותר ויותר את אהבתו ית"ש אליך, ועי"ז לעורר את אהבתך אליו. דבר זה יתקן הרבה את חוסר האהבה של ימי הנעורים. ומתוך גילוי אהבה זו, עליך להשען על הקב"ה שאוהב אותך ודואג לטובתך ובדאי יעשה רק את הטוב עבורך. דבר זה מקטין מאוד את הדאגה והפחד, ועי"ז לאט לאט בס"ד תקבל רוגע, מתוך אהבת הקב"ה אליך, ולהיפך, מתוך תחושה שהינך בכל עת נשלט ע"י אוהבך הטוב ביותר שיכול להיות החפץ בטובתך בכל עת ומשיגה עליך בכל עת לטובה.

עצה לאחד שלומד ומתבודד ועדיין לא מצליח להשתנות

שלום הרב שליט"א, אני לומד פנימיות התורה וגם פשט התורה, מתפלל ומתבודד בכל יום על תיקון המידות, אבל עדיין אני נופל שוב ושוב בכעס, בחוסר אמונה, בדינים על אחרים. אני לא מצליח להשתנות למרות שאני כל כך הרבה מתפלל ומקבל על עצמי שלא להמשיך ככה אבל אני לא מצליח ליישם בפועל כמעט כלום. יש לציין שאם זה היה רק העולם הבא שלי, ניחא, אבל בן אדם לחברו, אני פוגע באישה ובילדים בגישה שלילית וכעושה, כואב לי שאני מזיק להם. למה אני לא מצליח להשתנות? למה סגולת לימוד התורה לא פועל עליי??

תשובה:

מלבד הלימוד בפנימיות התורה ובפשט, וכן תפלה והתבודדות, נצרך לסדר סדר עבודה מעשי, שתי קבלות קטנות בכל יום, באופן עקבי מעשי. ומתוך כך ישנה התקדמות מעשית בס"ד.

תורה מביאה לידי ... כמ"ש במס"י, אולם נצרך עמה על דרך כלל עבודה מעשית בנויה, שלב אחר שלב, עקבית ויסודית. וזהו כל סוד ההצלחה, עבודה למעשה עקבית ויסודית.

צורת העבודה צריכה הכרה עצמית מדויקת מתוך לימוד של ארבעת היסודות, כגון במקרה זה, כעס, יסוד האש. ונצרך לברר את סוג הכעס מתוך ט"ז חלקים שנתבארו בסדרת דע את מידותיך, יסוד האש - כעס. ולפ"ז לסדר סדר עבודה מעשית מדויקת.

זולת כך אם האדם מקבל על עצמו לא לכעוס, כמעט אין אפשרות להצליח. והרי זה כמעט כאדם שנשבע לא לישן שלשה ימים, שמלקים אותו על שבועת שוא.

חלק ניכר של בני"א סבורים שאם ילמדו תורה ויתבודדו על חסרונם, יתקנו חסרונם. ולא היא, נצרך עבודה מעשית.

וחלק נוסף מקבלים עליהם קבלות כלליות בלתי מדויקות, ופעמים כמעט בלתי ניתנים לעשותם, ואזי נופלים. ותקנתם כנ"ל.

לימוד לעילוי כל נשמות ישראל

שלום וברכה הרב היקר. האם כשעושים מצווה או לימוד תורה במחשבה ו/או דבור ו/או במעשה ואומרים שזה יהיה לעילוי כל נשמות ישראל האם זה משפיע על כל הנפטרים בכל מקום שהם טוב או רע ואם כן באיזה אופן? קורת רוח? אפשר שיצאו מהם מהגהנם או כף הקלע לגן עדן? תודה לכבודו.

תשובה:

זה משפיע על כל הנפטרים. כל אחד במקומו ששם נמצא.

אופן ההשפעה תלוי בלומד, ובאיכות לימודו, מחשבה דיבור ומעשה, וכן במדרגת הלומד, מדרגתו הכללית, ומדרגתו הפרטית בשעת לימודו. ואזי משפיע לכל נפש. ולפי איכות החסרון החסר לאותה נפש כך ההשלמה. כגון אם נחסר לה תורה במחשבה והלומד למד במחשבה, השלימה לעלות לג"ע העליון. וכן אם נחסר לה תורה בדיבור והלומד למד תורה בדיבור, השלימה לעלות לג"ע התחתון. וכן ע"ז הדרך כל תורה לפי מהותה מאירה לנפשות לפי צרכם.

שׁוֹׁת בלבבי משכן אבנה · ואתחנן תשפ״ב [254] מהארכיון

לקבלת העלון השבועי בדוא״ל,
וכן מקובץ שאלות ותשובות
לפי סדר הפרשיות,
יש לשלוח בקשה לכתובת:
info@bilvavi.net

[לקבלת העלון השבועי
והשוׁת דרך הפקס,
יש לשלוח בקשה
למספר הפקס]
03-548-0529

לבירורים בנושאי ״בלבבי משכן אבנה״
ניתן לפנות למערכת באופנים הבאים:

טלפון 052-763-8588
פקס 03-548-05294
ת.ד. 16452 ירושלים 9116302
info@bilvavi.net

שיעורי מורינו הרב שליט״א
מופיעים ב״קול הלשון״
ישראל 073.295.1245
USA 718.521.5231